

De gevolgde behandeling was operatief. Ook uit prophylactisch oogpunt werd geopereerd. Afgaande op de afgebeelde uitwendige gevolgen na deze omvangrijke ingrepen, zijn deze zeer fraai te noemen, maar de toekomstige gevolgen konden de schrijvers in hun werk vermoedelijk nog niet mededeelen.

S. MENDES DA COSTA.

EUGEN STRANSKY, Assistent der Reichsanstalt für Mutter- und Säuglingsfürsorge in Wien, *Sozialhygiene im Säuglings- und Kleinkindesalter*. Uitgave FR. DEUTICKE, Wien. Prijs: 8 mark.

In een voorwoord verklaart prof. dr. LEOPOLD MOLL, directeur van de inrichting, waaraan STRANSKY assistent is, dat een leidraad voor de vraagstukken op het gebied van de sociale hygiëne en vooral op het gebied van de kinderhygiëne zeker in een behoefte voorzien zal. Referente deelt deze meening volkomen. Ook naar haar ervaring zoeken tal van artsen, die zich met de kinderhygiëne bezig houden, naar een overzichtelijk boekje, waaruit zij kunnen putten, hetzij om eigen kennis te verrijken, hetzij voor stof voor de cursussen van de wijkverpleegsters in kinderhygiëne. Het boekje behandelt het tijdperk van den pasgeborene, van den zuigeling en van den kleuter. De sterfte der pasgeborenen is uitvoerig behandeld. De groote daling der zuigelingensterfte is vooral te danken aan de vermindering der sterfte na de eerste levensmaand. Om te weten, of de zuigelingensterfte nog lager kan worden, moet dus nagegaan worden, waardoor de groote sterfte der pasgeborenen veroorzaakt wordt.

STRANSKY komt nu tot de conclusie, dat de sterfte der pasgeborenen verdeeld moet worden in: 1°. sterfte der onvoldragen kinderen (Ref. zou hier nog weer onderscheid willen maken naar de oorzaak, die de zwangerschap te vroeg heeft doen eindigen); 2°. sterfte door letsel tijdens de geboorte; 3°. door aangeboren of verworven ziekte; 4°. door misvormingen.

Alleen aan de laatste oorzaak kunnen wij voorloopig niets doen, maar de drie eerst genoemde sterfte-oorzaken zullen geheel of gedeeltelijk uit den weg te ruimen zijn.

Een dergelijke ontleding van de oorzaken van de sterfte der pasgeborenen is van zeer veel practisch belang, omdat wij dan ook kunnen nagaan, wat te verwachten is van de aangeprezen middelen om de zuigelingensterfte in de eerste levensdagen te verminderen. (Betere kraamverzorging door goed opgeleide bakkers zal zeker noodig zijn, al was het maar uit een humanitair en beschavingsoogpunt, maar een sterke daling van de sterfte der pasgeborenen moeten wij niet alleen van dezen maatregel verwachten. Ref.).

De vermindering van de zuigelingensterfte na het tijdperk van den pasgeborene wordt veroorzaakt door betere algemeen hygiënische omstandigheden, maar vooral door de algemeen ingevoerde hygiënische zuigelingenverzorging, zooals STRANSKY door tal van statistieken duidelijk maakt. Het viel referente op, dat bij de statistieken, die de grootere sterfte der onwettige kinderen aantoonde, ook hier weer niet een

vergelijking gegeven wordt tusschen onwettige en wettige kinderen uit dezelfde welstandsklasse. STRANSKY toont zich een groot voorstander van de premie op het zelf voeden van het kind. Rhachitis-tuberculose- en luesprophylaxe worden vrij uitvoerig behandeld. In het derde deel behandelt STRANSKY de hygiënische kleuterzorg, die niet meer zoo noodzakelijk is ter vermindering van de mortaliteit, maar vooral ter verbetering der morbiditeit. Goede gezondheid van den kleuter is voor het verdere leven van buitengewoon veel belang. De prophylaxis van de acute besmettelijke ziekten neemt een belangrijke plaats in de hygiënische kleuterzorg in, maar toch ook de prophylaxis der chronische ziekten. STRANSKY wijdt verscheiden bladzijden aan de bestrijding der tuberculose, die een gevaarlijke ziekte voor den kleuterleeftijd is.

Alles bij elkaar is dit een aardig boekje, waarin in beknopten vorm het voornaamste over de zuigelingen- en kleuterzorg is gezegd.

CH. BADER A.Z.

Dr. L. VAN ITALLIE en dr. U. G. BIJLSMA, *Toxicologie en gerechtelijke scheikunde* ten dienste van apothekers, artsen, juristen en scheikundigen. Deel I. Uitgaaf D. B. CENTEN'S Uitgeversmaatschappij, Amsterdam, 1928. Prijs: / 9.—.

Ongetwijfeld zullen velen de verschijning van dit werk met vreugde begroeten, daar het zoo volmaakt tegemoet komt aan de stille wenschen, die de Nederlandsche apothekers, artsen, juristen en scheikundigen wel moesten koesteren. Het geeft de stof in een vorm, waarin men ze in géén ander handboek aantreft; de duidelijke, alleszins prettige toon, waarin de schrijvers de verschillende hoofdstukken behandelen, doet den lezer zoodanig aan, dat hij het wel dra meer als onderhoudende studielectuur, dan als een handboek beschouwt.

In het eerste — algemeene — gedeelte van het boek worden in-deelingen van vergiften en vergiftigingen gegeven; de verschijnselen en wat er na den dood aan de slachtoffers is vast te stellen. Opgaven van de z.g.n. industriele vergiftigingen kunnen voor menig onderzoeker een vraagbaak vormen. Op voortreffelijke wijze behandelen de schrijvers de methodiek van het onderzoek naar vergiften. Menig scheikundige zal echter een tekort in zijn instrumentarium en zijn technische kennis constateeren, wanneer hij in dit werk de nauwkeurige physiologische proeven op dieren leest en hij zich afvraagt, hoe hij bij voorkomende gelegenheden dusdanige onderzoekingen zal hebben te verrichten. Het bloedonderzoek is ook met prijzenswaardige zorg uiteengezet.

In het bijzondere gedeelte worden achtereenvolgens de vergiftige gassen, de verdere vluchtige vergiften en de anorganische vergiften (metalloïden en metalen) besproken. De plantenvergiften zullen in het later te verschijnen tweede deel van dit werk behandeld worden.

Ongetwijfeld verdient dit boek, dat iedereen, die met het onderzoek naar vergiften te maken kan hebben, het aanschafft — niet om het, zooals met zoo vele „handboeken” geschiedt, in zijn kast te zetten, maar om het als belangrijke studiestof te beschouwen en